

HÅFSTRÖMS UNIVERSUM

Konstnären Jan Håfström sjunker ner i farmors gamla träsoffa, ett kärt arvegods laddat med minnen från hennes lilla stuga i Svartsjölandet. På en stol bredvid sitter jag. Tillsammans blickar vi ut över det senaste årets produktion. Från golv till tak nya verk med motiv som fartyg, huskroppar, palmer och havsdjur. De »färska grejerna» är enligt Jan lite mer trasiga och mer måleriska än tidigare. Relativt färsk är också ateljén i AB Wilh. Beckers k-märkta lokaler på Liljeholmen. En flytt som fått honom att botanisera bland sina verk alltifrån de betydelsefulla barnteckningarna till dödskallar och Sarajevo-rockar. Nu är han aktuell med utställningar på Ståhl Collection i Norrköping och i vår på GSA Gallery i Stockholm. På senare tid har även livs levande medelålders män syns fara runt stan i Mr Walker-rockar. Ett resultat av ett samarbete mellan konstnären och modeföretaget A Day's March. Också det helt färskt.

Du är 84 år nu och still going strong. Vad är receptet?

– Det här, skulle jag säga. Att gå till ateljén är mitt Friskis & Sveltis. Jag ser till att vara här varje dag. På morgonen gör jag min gröt och har mina ritualer.

Vad betyder ateljén för dig?

– Allt. Ateljén är en konsekvens av att ha ett väldigt starkt behov att skapa sig en egen värld. Som konstnär orkar man egentligen inte med världen utanför, men samtidigt så händer det ingenting utan den. Det är ju det man tampas med.

Nu är du aktuell med en utställning på Ståhl Collection. Hur träffades ni?

– Mikael Ståhl dök upp ur intet för några år sedan. Han visade sig ha en stor konstsamling och där fanns flera av mina verk. Bland annat hade han köpt ett verk som försvann på 70-talet,

en stor jordmålning som jag gjorde i Vallentuna 1972. Den har köpts och sålts ett par gånger, ett tag ägdes den av konsthandlaren Bo Alveryd. Jag fick ett oerhört stort förtroende för Ståhl eftersom han hade fångat upp den.

Du har varit verksam länge. Blir man bättre eller sämre med åren?

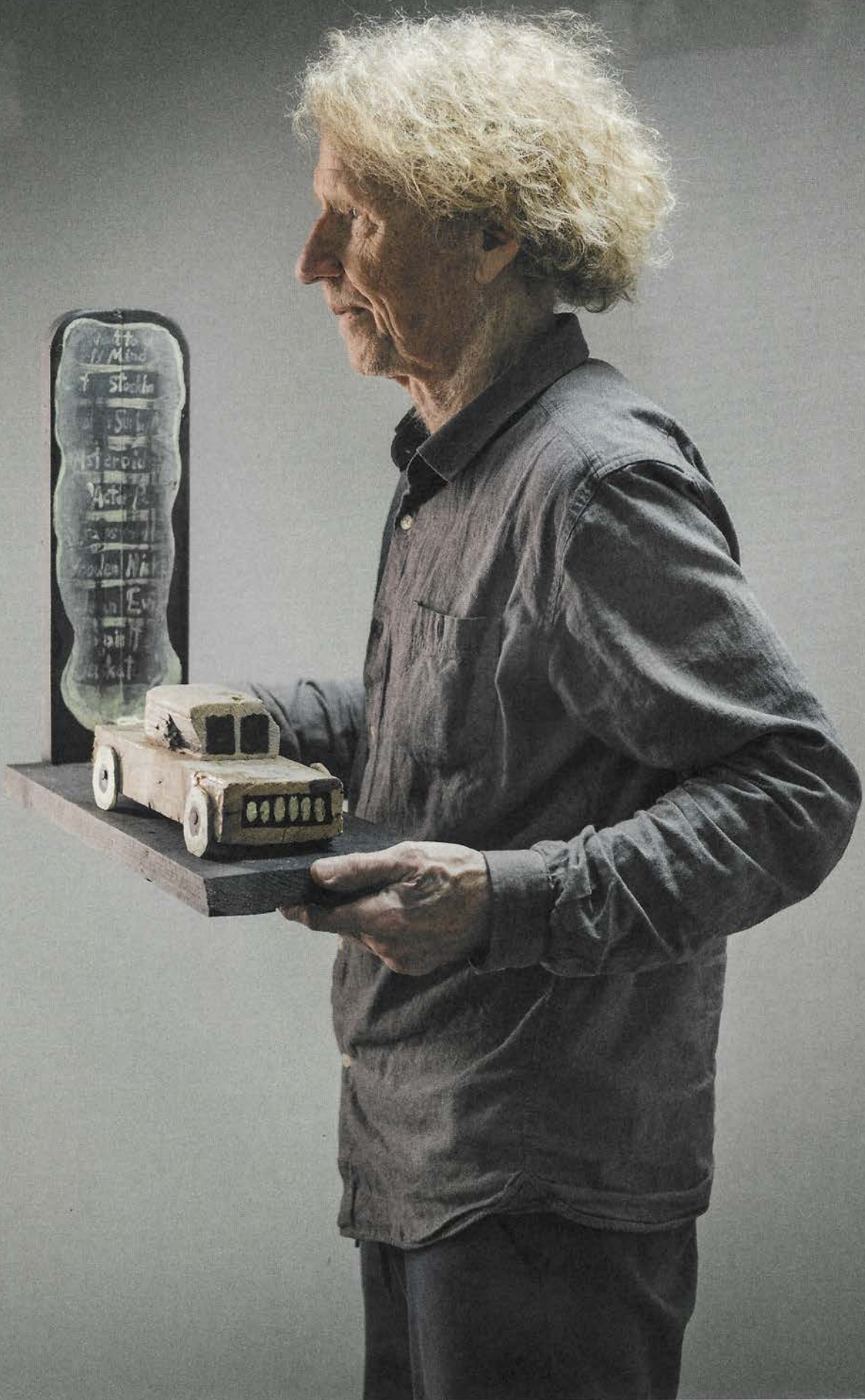
– Bättre. Så känner jag i alla fall. Och jag blir mer och mer beroende av att få vara här i ateljén för det är nu det händer. Det är mera lekfullt att hålla på idag, tycker jag.

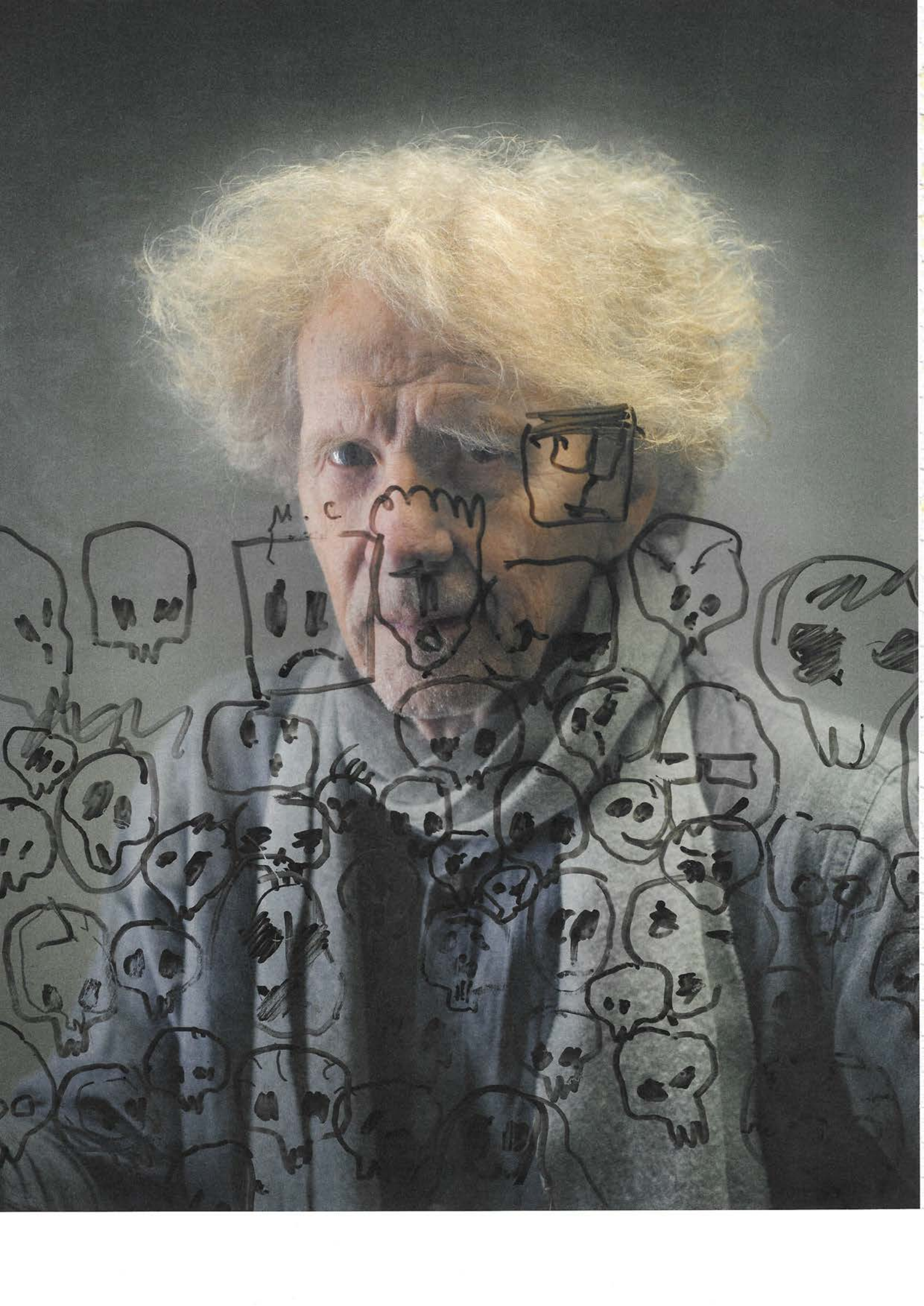
Har du blivit mer orädd med åren?

– Antagligen. Även om jag inte är helt oberörd över hur jag blir mottagen.

Är du intresserad av vad folk skriver?

– Det är klart att man bryr sig men det är inte så ofta som man hajar till, va. Men när det väl händer känns det







bra. För ett par år sedan gjorde jag en utställning på Galleri Andersson/Sandström. På ett rött podium hade jag placerat en massa småsaker. Bland dessa fanns ett litet verk, *12 månader i Indien* som står mig väldigt nära och som består av några småböcker ihopspikade till en liten klump. Det var en kritiker i radion, Märten Arndtzén, som stannade till vid det. Det kändes skönt att någon hade sett det eftersom jag själv hade investerat så mycket i just det verket.

Du har själv skrivit mycket. Hur började du?

– Det var i mitten på 70-talet. Jag hade lärt känna Staffan Cullberg, som varit chefredaktör Konstrevy och Leif Nylén som var på Paletten. Bägge tog in texter av mig. Kritikern Ulf Linde hade läst texterna och hörde av sig och ville ses. »Jag tycker att du satsa mer på att skriva än att måla», sa han. Han var ganska rättfram. Så småningom fick jag träffa Olof Lagercrantz på Dagens Nyheter.

Vi kom att prata om Ekelöf som han kände och som jag läste. Vi diskuterade Ekelöfs barndom, försvann in i en scen ur prosatexten *Ett fotografi* där han just skildrar detta. Det avgjorde saken. Olof tyckte jag skulle börja mitt engagemang på DN med att skriva om något med utgångspunkt ur Ekelöfs barndom. Det gick inte riktigt att säga nej till Olof Lagercrantz. Jag förstod att det skulle kunna betyda en hel del för mig att lära känna honom och skriva för tidningen. Han var inte någon vanlig intellektuell kan man lugnt säga. Det gäller i högsta grad också för Ulf Linde.

Du var även en flitig konstkritiker på 90-talet i Dagens Nyheter.

– Det hade sin upprinnelse i att jag träffade Ingela Lind på gatan. Hon berättade att det fanns en massa utställningar som de inte kunde bevaka. Och eftersom jag ofta var road av att hitta lite udda projekt tilläts jag att vara ganska fri. Jag drog ingen riktig gräns för mitt måleri och för det jag skrev. Det

hängde samman och jag försvarade väl samma saker. Jag blev etablerad som konstkritiker.

Värför slutade du?

– Jag hade skrivit färdigt på något sätt. Varken början eller slutet är särskilt tydliga. Det berodde helt på mitt personliga läge.

Vilka konstnärer har varit viktiga för dig?

– Robert Smithson var väldigt betydelsefull för mig eftersom han också skrev. Och han sysslade mycket med sin barndom. Jag träffade honom i New York endast ett halvår innan han dog i en flygkrasch. Den 20 juli 1973 störtade hans plan på platsen för verket *Amarillo Ramp* som skulle fotograferas. Där slutade en märklig karriär.

Hur träffades ni?

– Jag ringde upp honom, men han var oerhört butter och ville inte alls ses. Dagen därpå ringde jag igen men även då var han lika ointresserad. Men jag



var ihärdig och testade en tredje gång och då gav han upp. Vi kom överens om att ses över en öl. När vi väl hade pratat en stund var han som en omvänd hand. Sedan umgicks vi i flera dagar i sträck. En av kvällarna stämde vi möte på in-nestället Max's Kansas City, som var favorittillhållet för konstnärer och kändisar. »Kom dit sent. Kom vid midnatt då är jag där. Då kan det hända saker», sa Smithson. När jag dök upp var han ganska full, men vinkade mig till sig och pekade bort mot ett bord där Mick Jagger och Andy Warhol satt tillsammans. Smithson var så glad att jag kom och att han kunde få bjuda på det där.

Varför tror du att ni fann varandra?

– Jag tyckte väldigt mycket om det han skrev. Leif Nylén gjorde ett nummer av Paletten som handlade om minimalismen. Smithson och jag hade med varsin text. Vi hade liknande tankar, tror jag.

Och bland svenska kollegor?

– Torsten Andersson uppskattar jag väldigt mycket. Hans attityd och hans sätt att vara konstnär. Han hade ett motstånd mot det akademiska och etablissemang trots att han var professor. Och Torsten Renqvist. Ola Billgren stod mig också nära. Olle Kåks hade jag en del kontakt med. Jag har tänkt mycket på honom på senare tid.

Han var ju jättstor på 80-talet. Idag pratar ingen om honom.

– Det är synd. Han gjorde en serie starka målningar under en period, men det verkar inte finna något intresse av att visa hans konst. Han var ju upptagen av att vara professor och rektor. Det förstörde nog hans genuina målar-känsla.

– Annat var det med Dick Bengtsson. Han gick ju under för att det var för upplöst allting. Han klarade inte av tillvaron. Vi träffades första gången 1966. Han kom förbi och såg min utställning

på Galleri Observatorium och skrev i gästboken att vi måste språka. Det var hans sätt att säga att vi hade något gemensamt. Han var ju en outsider utan like. Han jobbade ju på posten och var aldrig varit i närheten av någon konstakademi. Till slut söp han ihjäl sig.

Usch ja. Du har hunnit med så mycket i din långa karriär. Venedigbiennalen inte mindre än fyra gånger, stora stipendier och kungliga medaljer. Finns det något som du har kvar på din bucket list?

– Nu skulle jag vilja göra någonting riktigt stort för jag har så mycket material. Jag är laddad och väntar på det rätta läget. Måste ju se till att ha något som håller mig vid liv i femton år till, haha.

Jan Håfström visar just nu verk på Ståhl Collection i Norrköping. Från den 5 maj till och med 11 juni är han aktuell med en ny utställning på GSA Gallery.